

گروه اقتصادی - طی چند ماه گذشته قراردادهای متنوعی برای تامین مالی خارجی ایران با سایر کشورها در قالب فاینانس منعقد شده است در هفته گذشته نیز تفاهنامه خط اعتباری پنج میلیارد یورویی بین بانک‌های ایرانی و موسسه Intitalia Global Investment ایتالیا به منظور تامین مالی پروژه‌های عمرانی و تولیدی ایران بین دو کشور امضا شد. این هفتمین کشوری است که با ایران تفاهنامه همکاری در حوزه فاینانس امضا می‌کند.

بر اساس این تفاهنامه که دو بانک ایرانی صنعت و معدن و خاورمیانه آن را امضا کرده‌اند، پروژه‌های عمرانی و تولیدی کشور که با استفاده از تکنولوژی، ماشین‌آلات یا خدمات فنی و مهندسی کشور ایتالیا اجرا می‌شوند، می‌توانند از این تسهیلات استفاده کنند. استفاده از این خط اعتباری، با رعایت قوانین و مقررات داخلی، خصوصا الزامات مندرج در قانون برنامه ششم توسعه، قوانین بودجه ستوایی و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مرتبط میسر خواهد بود. همچنین تمام پروژه‌های بخش دولتی و غیردولتی که اولویت آنها به تایید دستگاه‌های ذیربط رسیده و مجوزهای مربوطه را اخذ کرده باشند، می‌توانند از این تسهیلات استفاده کنند.

انعقاد قراردادهای فاینانس این فرصت را در اختیار ایران می‌گذارد که بتواند منابع مالی خارجی را برای دستیابی به رشد اقتصادی کشور بر اساس برنامه ششم توسعه پیش‌بینی کرده، فراهم سازد. اما از دلایل اصلی روی آوردن اقتصاد کشور به حوزه فاینانس‌ها، کمبود منابع مالی برای اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری و تولیدی است و به بیانی انعقاد این قراردادها در جهت تامین منابع مالی برای اجرای طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری بوده است. اما نکته‌ای که نباید از آن غافل شویم این است که باید این قراردادها در طرح‌ها و پروژه‌هایی به کار گرفته شوند که بازدهی مناسبی برای اقتصاد کشور به بار آورند و به گونه‌ای نباشند که در این کشور باز به بدهکار بزرگ ارزی تبدیل کند چراکه بازپرداخت این تسهیلات خارجی را باید با ارز پرداخت کرد.

از دیگر نکات مثبت انعقاد این فاینانس‌ها این است که چون قراردادهای از طریق روابط کارگزار و روابط بانکی برقرار می‌شود، می‌تواند به گسترش همکاری‌های بانکی بین کشور ایران و سایر کشورها منجر شود و فضا را برای حضور ایران در بازارهای مالی جهانی فراهم سازد.

بنابراین باید توجه کنیم که مثبت بودن برقراری این روابط، کشور را از این مهم غافل نکند که به کارگیری نادرست منابع مالی و تزریق آن در پروژه‌های بدون صرفه اقتصادی، به بدهی‌های جدیدی در اقتصاد کشور منجر نشود و فضای لازم برای حضور ایران در بازارهای مالی جهانی را دچار تنگنا نکند چراکه با این اتفاق دستاورد در برجام در باز شدن فضا برای

امضای تفاهنامه خط اعتباری ۵ میلیارد یورویی ایتالیا با ایران؛ اروپایی‌ها اعتماد کردند

اطمینان از ثبات مالی ایران

ولی‌الله سیف - قراردادی خط اعتباری فاینانس به ارزش پنج میلیارد یورو بین ایران و ایتالیا منعقد شد. انعقاد این قرارداد، گامی دیگر در مسیری است که نظام بانکی ایران پس از برجام در رابطه با فراهم کردن امکان تامین مالی پروژه‌های عمرانی و تولیدی کشور آغاز کرده‌راهی که در آغاز، بیمودن آن دشوار به نظر می‌رسید اما مدامت و استمرار تلاش همکاران مان در شبکه بانکی و همکاری سایر دستگاه‌ها از جمله وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت امور خارجه به تدریج به نتیجه مطلوب رسید و ثمرات تلاش‌هایی که در سال‌ها و ماه‌های گذشته انجام شد، اکنون یکی پس از دیگری مشاهده می‌شود. در سال‌هایی که تحریم‌های ظالمانه بین‌المللی علیه کشور وضع شده بود، نه‌تنها دریافت فاینانس برای تامین مالی پروژه‌های کشور عملاً متوقف شده بود بلکه بازپرداخت فاینانس‌های سابق نیز به دلیل نبود کفالت بازپرداخت با مشکل مواجه شده بود و متأسفانه با بانک‌های ایرانی همچون بدهکاران بدحساب رفتار می‌شد پس از رفع تحریم‌ها به موجب برجام، اولین گامی که باید برداشته می‌شد، تسویه تعهدات معوق بود که خوشبختانه در مدت کوتاهی و با در نظر داشتن کلیه ملاحظات و منافع کشور انجام شد. این اقدام، اثر خود را در مدت کوتاهی بر بهبود رتبه اعتباری کشور نشان داد و متعاقب آن بانک‌ها و تامین‌کنندگان منابع مالی در کشورهای مختلف اعلام آمادگی کردند تا خطوط اعتباری جدیدی را به نظام بانکی کشور ارائه دهند. بر این اساس مذاکرات با بانک‌ها و موسسات مالی معتبر در کشورهای مختلف انجام و قراردادهای مختلفی با کشورهای چین، کره جنوبی، اتریش، دانمارک، روسیه و ایتالیا منعقد شد که ارزش آنها در حال حاضر به بیش از ۴۰ میلیارد دلار می‌رسد. قراردادهای معتقد با ایتالیا بزرگ‌ترین قرارداد و می‌است که تاکنون با یک وام‌دهنده اروپایی منعقد شده و به صورت خط عمومی فاینانس در نظر گرفته شده که پروژه‌های بخش‌ها و صنایع مختلف اعم از دولتی و غیردولتی می‌توانند از آن استفاده کنند. استفاده از این گونه خطوط اعتباری، می‌تواند برخی خلأهای تامین مالی در کشور را مرتفع کند و خصوصا در پروژه‌هایی که به دانش فنی یا تجهیزات پیشرفته و به روز از کشورهای پیشرو صنعتی نیاز دارند، اعم از پروژه‌های بخش دولتی و خصوصی مورد استفاده قرار گیرند. علاوه بر قراردادهای فوق، مذاکرات تامین مالی با کشورهای فرانسه، ژاپن، آلمان و اتریش در جریان است تا خطوط اعتباری دیگری نیز برای صنایع مختلف کشور فراهم شود و به این ترتیب امکان اجرای پروژه‌های اولویت‌دار با استفاده از طیف وسیعی از منابع مالی وجود داشته باشد. انعقاد این گونه قراردادهای اعتباری، از دو جهت حائز اهمیت است؛ نخست از جهت مالی و فراهم کردن امکان اجرای پروژه‌های عمرانی که هر یک به نوبه خود می‌تواند سهم مهمی در ایجاد اشتغال و افزایش رفاه مردم داشته باشد و دوم از جهت سیاسی که نشان‌دهنده اعتماد و اطمینان جامعه بین‌الملل نسبت به ثبات و امنیت بلندمدت اقتصادی در ایران اسلامی است. انعقاد این گونه قراردادهای نشانگر این است که کشورهای مختلف از ثبات اقتصادی و توانایی مالی شرکت‌ها و بانک‌های ایرانی در بلندمدت اطمینان کافی دارند و به همین دلیل حاضر به اعطای خطوط اعتباری و انعقاد مختلف تسهیلات فاینانس به این کشور توسط نظام بانکی کشور منعقد می‌شود، هر یک مانند بذری است که در زمینی کاشته می‌شود و ثمرات آن به تدریج و یکی پس از دیگری آشکار خواهد شد. پروژه‌هایی که با استفاده از منابع مالی خارجی تامین مالی می‌شوند، علاوه بر اینکه در دوره ساخت صدها هزاران شغل را برای جوانان این مزر و بوم ایجاد خواهند کرد، در دوره بهره‌برداری نیز منبع درآمد پایدار و سرشاری را برای کشور فراهم خواهند کرد و اثر آنها بر افزایش درآمد و رفاه عمومی، غیر قابل انکار خواهد بود. با این حال ذکر این نکته ضروری است که اگر چه وجود منابع مالی برای توسعه کشور و رشد اقتصادی، ضروری است اما آنچه از آن مهم‌تر و اساسی‌تر است، «هدی به آینده» است؛ ولی اگر بی‌س و ناهمیدی در جامعه ترویج شود، آن‌گاه حتی وجود منابع مالی فراوان نیز گرهی را نخواهد گشود. بر خوردار از این منابع مالی تجهیز شده همراه با استفاده از سرمایه‌های انسانی جوان، تحصیل‌کرده، با نشاط و سرشار از امید به آینده در پرتو کار و کوشش فراوان و صبر و حوصله، باعث می‌شود مشکلات یکی پس از دیگری حل شوند و کشورمان با تکیه بر مفاهیم و اصول اقتصاد مقاومتی در مسیر رشد و تعالی قرار گرفته و رفاه و آسایش مردم بزرگوار میهن اسلامی را به ارمغان آورد.

*رییس کل بانک مرکزی

حضور ایران در سایر بازارهای جهانی زیر سوال خواهد رفت.

توافق ۵ میلیارد یورویی با ایتالیا

در همین خصوص معاون وزیر و رییس سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران، امضای توافق خط اعتباری پنج میلیارد یورویی با ایتالیا را در شرایط کنونی یک اتفاق بسیار مهم، سیاسی و اقتصادی و حاکی از عزم اتحادیه اروپا برای همکاری با ایران دانست.

محمد خزاعی ضمن ابراز رضایت از امضای توافق خط اعتباری پنج میلیارد یورویی با ایتالیا گفت: این بزرگ‌ترین قرارداد خط اعتباری ایران با یک کشور اروپایی است که به نفع همه خواهد بود. وی افزود: قبلاً نیز با چند کشور دیگر قرارداد امضا شده بود اما حجم این قرارداد، بزرگ‌ترین قرارداد به امضا رسیده است. خزاعی تصریح کرد: این خط اعتباری که از مدت‌ها مورد مذاکره قرار گرفته بود، با پی‌ری کارلو پادوان، وزیر اقتصاد ایتالیا نهایی شد و به امضا رسید. وی افزود: مذاکرات این قرارداد از مدت‌ها قبل با تلاش همکاران در بانک مرکزی و در سازمان سرمایه‌گذاری و وزارت اقتصاد انجام شده بود. در حال حاضر دو بانک ایرانی صنعت و معدن و خاورمیانه این قرارداد را به عنوان بانک‌های عامل امضا کردند و توافق شد که بانک‌های دیگر ایرانی نیز به این توافق بپیوندند. خزاعی در پایان بیان کرد: امیدواریم این قرارداد زمینه مناسبی را برای استفاده بخش خصوصی و دولتی در اجرای طرح‌ها فراهم کند تا دو کشور بتوانند از این منابع مالی بهره‌برداری کنند.

پرداخت تسهیلات از خط اعتباری قرارداد ایران و ایتالیا

همچنین معاون اداره تامین اعتبارات ارزی بانک مرکزی نیز درباره قرارداد تامین مالی پنج میلیارد یورویی ایران و ایتالیا اظهار کرد: از این محل تسهیلات پرداخت می‌شود. حمید قنبری با بیان اینکه شرایط دریافت تسهیلات از این خط اعتباری بهتر از صندوق توسعه ملی است، افزود: بخش دولتی، خصوصی و عمومی می‌توانند از این خط اعتباری استفاده کنند و این تسهیلات به صنعت خاصی نیز تعلق ندارد.

وی ادامه داد: متقاضیان می‌توانند به بانک‌های عامل صنعت و معدن و خاورمیانه برای استفاده از این تسهیلات مراجعه کنند. قنبری اضافه کرد: بانک‌های دیگر نیز به زودی وارد چرخه پرداخت این تسهیلات می‌شوند. معاون اداره تامین اعتبارات ارزی بانک مرکزی افزود: بخش دولتی برای استفاده از این خط اعتباری نیازمند مجوز شش‌سویزی اقتصاد و بخش خصوصی براساس اولویت طرح و بخش اعتباری بهتر از صندوق توسعه ملی است، افزود: بخش دولتی، خصوصی و عمومی می‌توانند از این خط اعتباری استفاده کنند و این تسهیلات به صنعت خاصی نیز تعلق ندارد. وی ادامه داد: متقاضیان می‌توانند به بانک‌های عامل صنعت و معدن و خاورمیانه برای استفاده از این تسهیلات مراجعه کنند. قنبری اضافه کرد: بانک‌های دیگر نیز به زودی وارد چرخه پرداخت این تسهیلات می‌شوند.

معاون اداره تامین اعتبارات ارزی بانک مرکزی افزود: بخش دولتی برای استفاده از این خط اعتباری نیازمند مجوز شش‌سویزی اقتصاد و بخش خصوصی براساس اولویت طرح و بخش اعتباری بهتر از صندوق توسعه ملی است، افزود: بخش دولتی، خصوصی و عمومی می‌توانند از این خط اعتباری استفاده کنند. قنبری اضافه کرد: بانک‌های دیگر نیز به زودی وارد چرخه پرداخت این تسهیلات می‌شوند و واثق خود را در اختیار این بانک‌ها قرار می‌دهند و بازپرداخت آن به صورت یورو است.

یادداشت

ایران در مقایسه با کشور ترکیه است.

بر اساس تحقیقات صورت گرفته، به استثنای ترکیه بقیه کشورهای جمله ایران از نوسانات شدید در روند شاخص پیچیدگی اقتصادی رنج می‌برند. درباره نوسانات از سال ۱۳۸۷ به بعد بیشتر می‌شود که بخش عمده آن را می‌توان منتج از بحران مالی اواسط ۱۳۸۶ به بعد دانست.

در هر صورت چنانچه بخواهیم روندی پایدار، مشابه آنچه ترکیه تجربه کرده است را به دست آوریم، نیاز است از چنین نوساناتی پرهیز کرده و اقتصادی با روندهای قابل پیش‌بینی‌تر و قابل اتکا تر داشته باشیم.

ایجاد شبکه‌های در هم تنیده

با این اوصاف ایجاد اقتصادی پیچیده نیازمند حضور پررنگ و فعال دولت‌هاست بنابراین به مدیران و سیاستگذاران حوزه اقتصاد کلان پیشنهاد می‌شود با ایجاد بسترهایی جهت افزایش توزیع دانش و مهارت متنوع در جامعه در تحقق اقتصادی با پیچیدگی بالا مشارکت کنند.

یکی از هنرهای اصلی ایجاد شبکه‌های در هم تنیده در پیچیدگی اقتصادی، توانایی دولت‌ها برای جمع‌ومدیریت‌دانش و مهارت‌های پرکننده در جامعه است. لذا چنانچه مدیران و سیاستگذاران مایتوانند سیاست‌هایی را اتخاذ کنند که دانش و مهارت‌های موجود در جامعه را در قالب شبکه‌های در هم تنیده جمع‌کنند، آن‌گاه می‌توان شاهد تولید محصولات با درجه پیچیدگی بالاتری بود. شناسایی صنایع یا

پیچیدگی بالا می‌تواند منجر به شکوفایی و رونق اقتصادی گردد. به همین دلیل هدایت نظام‌های تصمیم‌گیری و قانونگذاری در راستای تسهیل و ایجاد صنایع با پیچیدگی اقتصادی بالا می‌تواند در زمره تلاش‌های سیاستگذاران اقتصادی این حوزه قرار گیرد. از آنجا که استفاده از رویکرد پیچیدگی اقتصادی می‌تواند به تصمیم‌گیری معقولانه‌تر و مفیدتری در اقتصاد دانش‌بنیان منجر شود، بنابراین به مدیران و سیاستگذاران حوزه اقتصاد کلان پیشنهاد می‌شود از چنین نقشه‌هایی در کنار روش‌های دیگر استفاده کنند تا ضمن درک بهتر از واقع موجود در اقتصاد به تصمیمات درست و کارآمدتری در این زمینه نائل شوند.

*مدیر امور برنامه‌ریزی پژوهشی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور

بررسی تطبیقی سیاست های اقتصادی ایران با کشورهای دارای سند چشم انداز؛

پیچیدگی اقتصاد کشور

در همین راستا، لازم به ذکر است اگر کشوری محصولی را تولید می‌کند که دارای فراگیری کمی است (مثل نفت و ذخایر معدنی)، باید مدنظر داشت که آیا این محصول توسط کشورهایی تولید می‌شود که دارای تنوع در تولید محصولات پیچیده هستند یا اینکه فقط محصولات کم تنوع و فراگیر را تولید می‌کنند در نتیجه به کشوری پیچیده گفته می‌شود که هم کالاهای پیچیده و هم کالاهای متنوع زیادی را تولید می‌کند.

نقش دولت در ایجاد اقتصادی با پیچیدگی بالا

حالا در اقتصادهایی مانند اقتصاد ایران که از فقدان پیچیدگی اقتصادی رنج می‌برند داشتن یک دولت فعال جهت کمک به اثبات و ایجاد قابلیت‌ها و دانش و مهارت‌های پیچیده و ذخایر مفید واقع شود. با این حال، حضور دولت نباید منجر به ایجاد بنگاه‌های دولتی شود بلکه دولت باید بستری جهت خلق نهادهای سازمان‌های جدید ایجاد کند تا مسیر بخش خصوصی در راستای ظهور بازیگران مورد نیاز در اقتصاد پیچیده را فراهم کند به نحوی که در این راستا هم از قابلیت‌های کنونی و هم از پتانسیل‌های آتی استفاده شود.

بر اساس این گزارش شاخص پیچیدگی اقتصادی ایران از همستگی بالایی با شاخص پیچیدگی اقتصادی کشورهای عربستان، اندونزی، قطر، عمان، کویت و گرجستان برخوردار است. بانگلهی گنراه اقتصاد این کشورهایی توان متوجه شد که غالب این کشورهای اقتصادی مشابه اقتصاد ایران یعنی حضور صنعت نفت در آنها بر خوردارند. اگر چه ایران در سال‌های اخیر سعی داشته با ملاحظه قراردادن کشورهایی مثل ترکیه در منطقه، به رشد و توسعه‌ی مشابه به آنها دست یابد اما نتایج همستگی حاکی از آن است که در این مهم نتوانسته به نتایج مطلوبی دست یابد چراکه وجود همستگی منفی بالای ترکیه با ایران تنها دل بر معکوس بودن روند رشد این کشور در مقایسه با ایران بوده است. لذا وجود همستگی منفی شاخص پیچیدگی اقتصادی بین ایران و ترکیه بیابگر به خطا رفتن

دکتر بهروز شاهرادی - روش‌های متفاوتی برای توصیف

رشد و توسعه اقتصادها وجود دارد یکی از این روش‌ها پیروی کردن از کتاب‌های سنتی در حوزه اقتصاد کلان و با ظراحی اقتصاد به عوامل تولید از قبیل سرمایه فیزیکی، سرمایه انسانی و نیروی کار است. روش دیگر، دنبال کردن کتاب‌های علوم طبیعی و تجزیه کردن اقتصاد به همان نحوی است که چیزهای دیگر را تجزیه می‌کنند، مثل انرژی، ماده و اطلاعات. لازم به ذکر است این دو روش تجزیه و تحلیل اقتصاد، می‌تواند اجمع نیستند در واقع آگاهی از روش ترکیب این دو روش‌ها، می‌تواند نوعی روش تفکری باشد زیرا در این حالت می‌توان به تفسیر سنتی عوامل اقتصادی بر حسب مفاهیم فیزیکی و پروسه‌های اجتماعی کمک کرد. همچنین از راه پیوند عوامل اقتصادی با تفسیر فیزیکی آنها متوجه خواهیم شد که یک عامل مازاد دیگری وجود خواهد داشت که باید لحاظ شود. این عامل مازاد همان دانش و مهارت اثبات شده و دانش و مهارت‌های علوم طبیعی و تجزیه کردن تنوع و مهارت در فعالیت‌های اقتصادی می‌تواند و توسط هاسمن و هیدالگو تحت عنوان پیچیدگی اقتصادی نامگذاری شده است.

ایدنولوزی پیچیدگی اقتصادی بر این پایه استوار است که اگر ساخت یک محصول نیازمند نوع خاصی از دانش و مهارت باشد، آن‌گاه می‌توان نتیجه گرفت که کشورهایی که آن محصول را تولید می‌کنند دانش و مهارت مورد نیاز برای تولید آن را نیز دارند. به دیگر سخن، محصولات تولید شده، ردپای دانش و مهارت را به ما نشان می‌دهند. اقتصادهای پیچیده قابلیت این را دارند که حجم زیادی از دانش و مهارت مرتبط را در قالب شبکه‌های وسیعی از افراد جمع کرده و مجموعه‌ای متنوع از کالاهای مولد را تولید کنند. این در حالی است که اقتصادهای با پیچیدگی کم دارای انباشت ضعیفی از دانش و مهارت بوده و دارای تنوع محصولات تولیدی کمتری هستند. از آنجا که محصولات این دسته از کشورها معمولا قابلیت‌های به نسبت بیشتری هستند.

به همین نحو، تنوع و فراگیری، تخمین تقریبی از تنوع قابلیت‌های موجود در یک کشور برای یک محصول هستند. بنابراین در روش پیچیدگی اقتصادی، فراگیری و تنوع را برای برطرف کردن نقایص همدگر و در جهت تکمیل هر دو با هم در نظر می‌گیرند.

یادداشت

ایران در مقایسه با کشور ترکیه است.

بر اساس تحقیقات صورت گرفته، به استثنای ترکیه بقیه کشورهای جمله ایران از نوسانات شدید در روند شاخص پیچیدگی اقتصادی رنج می‌برند. درباره نوسانات از سال ۱۳۸۷ به بعد بیشتر می‌شود که بخش عمده آن را می‌توان منتج از بحران مالی اواسط ۱۳۸۶ به بعد دانست.

در هر صورت چنانچه بخواهیم روندی پایدار، مشابه آنچه ترکیه تجربه کرده است را به دست آوریم، نیاز است از چنین نوساناتی پرهیز کرده و اقتصادی با روندهای قابل پیش‌بینی‌تر و قابل اتکا تر داشته باشیم.

ایجاد شبکه‌های در هم تنیده

با این اوصاف ایجاد اقتصادی پیچیده نیازمند حضور پررنگ و فعال دولت‌هاست بنابراین به مدیران و سیاستگذاران حوزه اقتصاد کلان پیشنهاد می‌شود با ایجاد بسترهایی جهت افزایش توزیع دانش و مهارت متنوع در جامعه در تحقق اقتصادی با پیچیدگی بالا مشارکت کنند.

یکی از هنرهای اصلی ایجاد شبکه‌های در هم تنیده در پیچیدگی اقتصادی، توانایی دولت‌ها برای جمع‌ومدیریت‌دانش و مهارت‌های پرکننده در جامعه است. لذا چنانچه مدیران و سیاستگذاران مایتوانند سیاست‌هایی را اتخاذ کنند که دانش و مهارت‌های موجود در جامعه را در قالب شبکه‌های در هم تنیده جمع‌کنند، آن‌گاه می‌توان شاهد تولید محصولات با درجه پیچیدگی بالاتری بود. شناسایی صنایع یا

پیچیدگی بالا می‌تواند منجر به شکوفایی و رونق اقتصادی گردد. به همین دلیل هدایت نظام‌های تصمیم‌گیری و قانونگذاری در راستای تسهیل و ایجاد صنایع با پیچیدگی اقتصادی بالا می‌تواند در زمره تلاش‌های سیاستگذاران اقتصادی این حوزه قرار گیرد. از آنجا که استفاده از رویکرد پیچیدگی اقتصادی می‌تواند به تصمیم‌گیری معقولانه‌تر و مفیدتری در اقتصاد دانش‌بنیان منجر شود، بنابراین به مدیران و سیاستگذاران حوزه اقتصاد کلان پیشنهاد می‌شود از چنین نقشه‌هایی در کنار روش‌های دیگر استفاده کنند تا ضمن درک بهتر از واقع موجود در اقتصاد به تصمیمات درست و کارآمدتری در این زمینه نائل شوند.

*مدیر امور برنامه‌ریزی پژوهشی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور

ایران در مقایسه با کشور ترکیه است.

بر اساس تحقیقات صورت گرفته، به استثنای ترکیه بقیه کشورهای جمله ایران از نوسانات شدید در روند شاخص پیچیدگی اقتصادی رنج می‌برند. درباره نوسانات از سال ۱۳۸۷ به بعد بیشتر می‌شود که بخش عمده آن را می‌توان منتج از بحران مالی اواسط ۱۳۸۶ به بعد دانست.

در هر صورت چنانچه بخواهیم روندی پایدار، مشابه آنچه ترکیه تجربه کرده است را به دست آوریم، نیاز است از چنین نوساناتی پرهیز کرده و اقتصادی با روندهای قابل پیش‌بینی‌تر و قابل اتکا تر داشته باشیم.

ایجاد شبکه‌های در هم تنیده

با این اوصاف ایجاد اقتصادی پیچیده نیازمند حضور پررنگ و فعال دولت‌هاست بنابراین به مدیران و سیاستگذاران حوزه اقتصاد کلان پیشنهاد می‌شود با ایجاد بسترهایی جهت افزایش توزیع دانش و مهارت متنوع در جامعه در تحقق اقتصادی با پیچیدگی بالا مشارکت کنند.

یکی از هنرهای اصلی ایجاد شبکه‌های در هم تنیده در پیچیدگی اقتصادی، توانایی دولت‌ها برای جمع‌ومدیریت‌دانش و مهارت‌های پرکننده در جامعه است. لذا چنانچه مدیران و سیاستگذاران مایتوانند سیاست‌هایی را اتخاذ کنند که دانش و مهارت‌های موجود در جامعه را در قالب شبکه‌های وسیعی از افراد جمع کرده و مجموعه‌ای متنوع از کالاهای مولد را تولید کنند. این در حالی است که اقتصادهای با پیچیدگی کم دارای انباشت ضعیفی از دانش و مهارت بوده و دارای تنوع محصولات تولیدی کمتری هستند. از آنجا که محصولات این دسته از کشورها معمولا قابلیت‌های به نسبت بیشتری هستند.

به همین نحو، تنوع و فراگیری، تخمین تقریبی از تنوع قابلیت‌های موجود در یک کشور برای یک محصول هستند. بنابراین در روش پیچیدگی اقتصادی، فراگیری و تنوع را برای برطرف کردن نقایص همدگر و در جهت تکمیل هر دو با هم در نظر می‌گیرند.

خبر

پرونده تجمیع کارت‌های بانکی روی میز بانک مرکزی

مدیر اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی با بیان اینکه پرونده تجمیع کارت‌های بانکی روی میز بانک مرکزی است، گفت: بانک‌ها در حال آماده‌سازی برای صدور کارت‌های هوشمند هستند. به گزارش ایندا، داود محمد بیگی با اشاره به برگزاری جلسات مشترک بانک مرکزی با بانک‌ها اظهار کرد: یکی از موضوعاتی که هم‌اکنون در حال بررسی و اجرایی شدن آن هستیم، بحث آماده‌سازی بانک‌ها برای پیاده‌سازی استانداردهای امنیتی و صدور کارت‌های هوشمند است. مدیر اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی افزود: تاکنون چندین بار به سمت کارت‌های هوشمند رفته‌ایم ولی به دلیل اینکه الزام خاصی از نظر داخلی برای استفاده از این کارت‌ها وجود نداشت، از کارت‌های هوشمند استفاده زیادی نکردیم.

محمد بیگی یکی از چالش‌های اصلی در حوزه ارتباطات بین‌المللی را بهره‌گیری از کارت‌های هوشمند در نظام بانکی داخلی دانست و تصریح کرد: برای این مهم باید دو اقدام انجام شود؛ نخست آماده شدن زیرساخت‌های بانک‌ها و دوم فراهم شدن قوانین و مقررات این کارت‌هاست به نحوی که هر بانکی کارت هوشمند صادر می‌کند بتواند در خارج از کشور نیز مورد استفاده قرار گیرد. مدیر اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی عملیاتی شدن روش مذکور را نیازمند برخی پروتکل‌های ارتباطی عنوان کرد و افزود: پروژه‌ای را به همین منظور از شش ماه گذشته آغاز کرده‌ایم و امیدواریم تا تیرماه سال آینده آن را به اتمام برسانیم تا کشور ما استانداردهای هوشمندسازی کارت‌ها را رعایت کنند.

تعمیق تدریجی بازار بین بانکی ریالی

علمکرده بازار بین بانکی ریالی مشخص کرد تعداد معاملات این بازار در ۹ ماهه ۹۶ معادل ۲۷/۵ هزار فقره و متوسط ارزش روزانه معاملات

نیز ۱۸۰ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است.

به گزارش «جهان صنعت» به نقل از بانک مرکزی، بازار بین بانکی ریالی در ایران در تیرماه سال ۱۳۸۷ بر اساس سیاست‌های پولی و اعتباری کشور و مطابق با ماده ۲۴ ستهه سیاستی، نظارتی سیستم بانکی در این سال، برای انجام معاملات عمده بین بانک‌ها راندازداری شد. هدف از راندازداری و توسعه فعالیت این بازار، تقویت مدیریت نقدینگی بانک‌ها و تسهیل تامین مالی منابع مورد نیاز بانک‌ها در کوتاه‌مدت، برقراری انضباط پولی مناسب بانکی و اجرای موثرتر سیاست‌های پولی کشور بوده است.

با افزایش تدریجی عمق بازار، معاملات بازار بین بانکی ریالی نیز از رشد قابل توجهی برخوردار بوده است به طوری که معاملات بازار با افزایش بیش از ۱۸۲۷ برابری، از ۱۷ فقره در سال ۱۳۸۷ به بیش از ۳۱ هزار فقره در سال ۱۳۹۵ رسید. تعداد معاملات بازار بین بانکی ریالی در ۹ ماهه سال ۱۳۹۶ نیز معادل ۲۷/۵ هزار فقره است.

بر اساس آخرین آمار موجود، متوسط ارزش روزانه معاملات بازار بین بانکی ریالی با افزایش قابل توجهی از ۱۵/۷ میلیارد ریال در سنال ۱۳۸۷ به ۱۰۷ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۵ رسید. با ادامه این روند، متوسط ارزش روزانه معاملات بازار در ۹ ماهه سال ۱۳۹۶ به ۱۸۰ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است. از طرفی نرخ سود موزون بازار بین بانکی ریالی از ۲۱/۱ درصد در سال ۱۳۸۷ به ۱۴/۴ درصد در سال ۱۳۸۹ کاهش یافت و در ادامه به دلیل وجود تنگنای اعتباری بانک‌ها، نرخ سود با روندی افزایشی به ۲۷/۱ درصد در سال ۱۳۹۲ رسید. لیکن در سال‌های اخیر با مداخله موثر بانک مرکزی در بازار بین بانکی ریالی، روند نرخ سود بازار با کاهش مواجه شده است.

۲ سناریوی جدید در بازار ارز

مرکز پژوهش‌های مجلس با تحلیل وضعیت ۹ ماهه بازار ارز، وقوع شوک ارزی تا انتهای سال را بعید دانست و جلوگیری از وقوع دوباره هر نوع جهش و یکسان‌سازی نرخ ارز را دو سناریوی اصلی بازار ارز اعلام کرد.

به گزارش ایندا، در گزارشی که این مرکز پیرامون نرخ ارز، امکان وقوع جهش ارزی و همچنین طرح یکسان‌سازی نرخ ارز ارائه کرده آمده است: اقتصاد ایران در چند سال اخیر چالش‌های متعددی را تجربه کرده است؛ منجر به بی‌ثباتی‌هایی در سطح اقتصاد کلان کشور و بازارهای متعدد از جمله بازار ارز شده است.

یکی بی‌ثباتی این بازار به واسطه عوامل پیشین مانند افزایش قیمت حامل‌های انرژی، اعمال سیاست‌های پولی نامناسب و آغاز تحریم‌های هسته‌ای غرب علیه ایران، از نیمه دوم سال ۱۳۹۰ در بازار نمود پیدا کرد و در اواخر نیمه اول سال ۱۳۹۱ با افزایش نرخ دلار به نرخ چهار هزار تومان به اوج خود رسید.

در انتهای سال ۱۳۹۱ نرخ از متوسط فصلی، طی مدت زمان یک سال و نیم بیش از ۱۶۸ درصد افزایش یافت. در سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۵، به واسطه کاهش نااطمینانی در بازارهای اقتصادی و فضای مثبت‌تر در تعاملات بین‌المللی، ثبات نسبی به بازار ارز بازگشت به نحوی که نرخ ارز متوسط فصلی در این سه سال ۹ درصد رشد یافت.

اما بازار در سال ۱۳۹۶، فضای به نسبت متفاوتی را نسبت به سه سال پیشین تجربه کرده است. با وجود حرکت تراز قیمت دلار در فصل نخست سال جاری و سپس افزایش ملایم دو درصدی آن در تابستان، در فصل سوم عوامل اقتصادی شاهد بازار ملتهب ارز بودند به نحوی که در فصل سوم سال جاری قیمت دلار حدود ۸ درصد افزایش داشته تا جایی که در ماه سوم این فصل از رقم ۴۲۲۰ تومان هم که تاکنون در بازار تجربه نشده بود، گذر کرد.

بررسی‌های مرکز پژوهش‌های مجلس نشان می‌دهد یکی از عوامل اصلی وقوع جهش‌های ارزی پیشی گرفتن ارز تعادلی از نرخ بازار است. عدم واکنش نرخ ارز بازار متناسب با نرخ‌های ارز تعادلی، می‌تواند به واسطه درک با وقفه عوامل اقتصادی از شرایط جدید یا کنترل دولت برای عدم افزایش نرخ‌های ارز در بازار برای چند دوره متولی باشد.

چارسوق

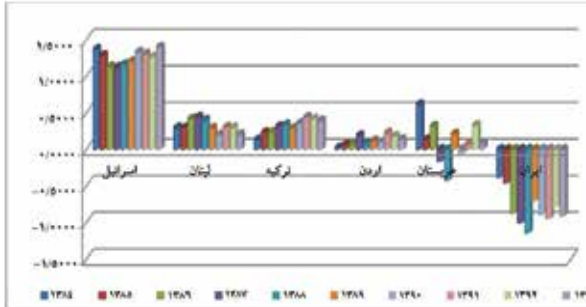
قیمت سکه و طلا (فروش به تومان)

طرح جدید	۱۴۳۹۰۰۰	ربع بهار آزادی	۴۲۰۰۰۰
طرح قدیم	۱۴۵۱۰۰۰	سکه یک گرمی	۲۸۱۰۰۰
نیم بهار آزادی	۷۲۰۰۰۰	هر گرم طلای ۱۸ عیار	۱۳۸۵۱۰

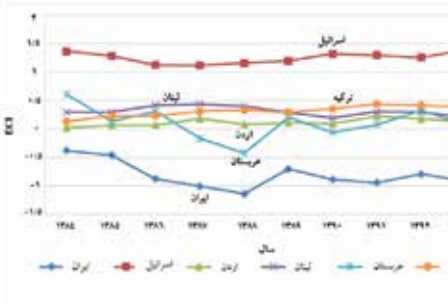
نرخ ارز

فروش به تومان)

دلار آمریکا	۴۴۳۲	پوند انگلستان	۶۱۰
یورو	۵۳۸۵	درهم امارات	۱۲۲۵

مقادیر شاخص پیچیدگی اقتصادی ایران و پنج کشور بر تر سند چشم‌انداز ۱۳۸۴-۱۳۹۲

همبستگی شاخص پیچیدگی اقتصادی ایران با کشورهای منتخب منطقه؛ ۱۳۸۴-۱۳۹۲

